

فیلتر نوری زرد در دنیایی پُر نور



«بچه مردم» اولین ساخته محمود کریمی، گزارشگر سابق خندوانه است که در مقام کارگردان فیلم اولی یک شاهکار را رقم زده است، درحدی که فیلم مثل «بازی را بکش» به‌طور جدی کاندید بخش‌های بسیاری خواهد بود.

فیلم کلاسیک است و ژانری درام دارد؛ سه بار تا مرز گریه و یک بار گریه کامل شد؛ چندین خنده، چندین شوک و تمام حس‌های زیبا را به دقیق‌ترین شکل منتقل می‌کند.

نمی‌شود حس عمیقی که با دیدن بچه مردم به شما دست می‌دهد را درجه‌بندی کنیم؛ فیلمی حال‌خوب‌کن، جوری که تمامی حس‌های ممکن در شما را زنده می‌کند؛ خنده، گریه، گریه‌ای که خنده می‌شود؛ واقعا دیوانه‌کننده است! مثل رسیدن به عشق کودکی، شیرین است و توصیفش واقعا سخت و دشوار.

فیلتر زرد روی فیلم بی‌نظیر است، شاهکار است و حال را خوب نگه می‌دارد؛ آن قدر فیلمنامه عمیق است که متوجه گذشتن زمان فیلم نمی‌شویم و با پایان فیلم عملا متعجب خواهید بود؛ زیرا از یک تولد رادیده‌ای تا لحظات پایان زندگی یک انسان.

ابوالفضل داستان ما، پسری بی‌پدرمادر رهاشده در پرورشگاه است که سرنوشت زندگی‌اش گره خورده به دوستانش و دربه‌در مثل زنبور عسل معروف، دنبال مادرش است تا بالاخره او را بییابد و صاحب خانواده شود و از زیر سایه بچه‌پرورشگاهی بودن خارج شود. فیلم، بی‌نیاهت است؛ ما مسیر تکامل شخصیت‌ها را کامل حس می‌کنیم؛ جنگ را داریم، چپی‌ها را داریم، جامعه‌ای را داریم که رفتار خوشی با پرورشگاهی‌ها ندارد.

بسیار بازی‌های درخشانی را داریم که از صفرتاصد کار، با ریتم بالا و سُرْضرب فیلم را جلو می‌برند که حتی بدون سَورِبا ستار هم فیلم کار می‌کند که شاهکار تیم تولید است.

فیلم می‌تواند با پایان باز تمام شود اما هدفش را کامل می‌کند؛ درهر فضایی است، زندگی را نشان مان می‌دهد؛ فیلمی، شاعرانه است؛ فیلمی عاشقانه است و واقعا اثری معنوی است که هم‌زمان فانتزی و دنیایی خیال‌کودکان را نیز در خود دارد. انگار فیلمی موزیکال است اما موزیکی نواخته نمی‌شود و دیالوگ‌ها ریتم‌دار نیستند اما نبض فیلم دقیق و منظم می‌زند. موسیقی بی‌نظیر فیلم انسان را نوازش می‌کند. فیلم انگار سال‌ها در تئور بوده است و حاصلش نانی به خوشمگي زندگی شیرین است.

فیلم بچه مردم هدف دارد، مفهوم دارد، عشق را باز می‌کند، زندگی را می‌شکافد، صبر را آموزش می‌دهد، معلمی است که شاگردان با عشق به کلاستش می‌روند و فیلمی موفق و به‌یادماندنی خواهد بود.

آرزوی من گسترش چنین فیلم‌های درخشانی است که با دیدن شان، دوباره معنا و مفهوم زندگی را بفهمیم.

حجت‌الاسلام علی تقی‌زاده، رئیس‌سازمان دارالقرآن الکریم، در نشست خبری ویژه برنامه‌های کمیته قرآن ستاد دهه فجر چهل‌وششمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی اعلام کرد؛ مجموعه نمایشگاهی عکس با موضوع امام، قرآن، امت و انقلاب اسلامی طراحی شده که شامل تابلوهایی با محوریت آیات قرآن به زبان عربی و انگلیسی است.

۱۵ هزار محفل قرآنی در دهه فجر برگزار می‌شود

همچنین قاریان و گروه‌های تواشیح برای اجرای برنامه‌های دهه فجر اعزام خواهند شد و مسابقات و برنامه‌های آموزشی قرآن به‌مناسبت این‌ایام برگزار می‌شود.

رئیس سازمان دارالقرآن با اشاره به این‌که نرم‌افزاری برای انس بیشتر دانش‌آموزان با قرآن رونمایی شده است، تصریح کرد؛ مسابقات قرآن و عترت فرهنگیان

نیز در سراسر کشور در حال برگزاری است. مسابقات همخوانی قرآن در استان خوزستان برگزار می‌شود و جشن‌های نیمه شعبان با محوریت آیات مهدویت نیز از دیگر برنامه‌هایی است که تا نیمه شعبان ادامه دارد. اعزام قاریان بین‌المللی قرآن کریم و گروه‌های تواشیح برای اجرای برنامه‌های ویژه دهه فجر از دیگر مواردی بود که حجت‌الاسلام تقی‌زاده به آن اشاره کرد.

به بهانه جشنواره فیلم فجر واکران آثار سینمایی دفاع مقدس و کمدی، باکارشناسان مدرسه نقد «جام‌جم» به گفت‌وگو نشستیم

«بچه مردم»؛ نگاهی نو به شهدای جنگ

صحنه‌ها – مانند نحوه ورود پلیس یا طراحی سکناس‌های خاص – با واقعیت همخوانی نداشتند. در کل، «رها» فیلمی متوسط است که شاید برای مخاطب عام جذابیت چندانی نداشته باشد اما از جنبه پرداخت به مسائل اجتماعی قابل توجه‌است.

۹] به نظر من فیلمنامه «رها»- برخلاف بسیاری از آثار داخلی و حتی خارج از جشنواره- از ساختار منسجمی برخوردار است و ضعف‌های منطقی چشم‌گیری ندارد. اگر نکته‌ای فنی در این زمینه به نظرتان می‌رسد، خوشحال می‌شم بشنوم.

زهرایی: از منظر فیلم‌سازی، حداقل استانداردها رعایت شده است اما برخی جزئیات نیاز به بازبینی داشتند؛ مثلاً در سکانسی که در پلیس آگاهی بود، پس از طی شدن روند کار، پلیس اجازه می‌دهد اطلاعات روی فلش کپی شود، درحالی که در واقعیت چنین فرآیندی به‌سرعت پایان نمی‌یابد. چنین مواردی اگرچه کوچک اما روی باورپذیری اثر تاثیر می‌گذارند.

۹] فیلم دوم باعنوان «بچه مردم» پس ازاکران، به‌طوریک پارچه به‌عنوان بهترین اثر جشنواره تا این مرحله شناخته شد. نظر شما درباره این فیلم چیست؟

زهرایی: به‌گمانم «بچه‌مردم» همان‌طور که اشاره کردید، بهترین فیلم جشنواره تاکنون و اثری مثال‌زنی است. فیلمنامه آن بسیار قوی و منسجم طراحی شده و در مقایسه با دیگر آثار حاضر در جشنواره، برتری محسوسی دارد. روایتی چنددهه‌ای را دربر می‌گیرد؛ از دهه ۴۰ تا دهه ۶۰، که بیست سال از تاریخ معاصر را با خط سیر روشن و بدون پراکندگی روایت می‌کند. موضوع جذاب توجه به کودکان بی‌سرپرست و بیگانه سرنوشت آنها پس از ترک پرورشگاه، به‌خوبی پرداخته شده است. این اثر نشان می‌دهد مسئولان پرورشگاه و بهزیستی، این کودکان را رها نکرده‌اند و همراهی‌شان ادامه دارد. از نظر فنی نیز درخشان است؛ طراحی صحنه، نورپردازی و حرکت دوربین هماهنگی چشم‌گیری با محتوا دارند.

۹] برخی سکناس‌ها یادآور فیلم‌های مطرحی مانند «گرند هتل بوداپست» بودند...

زهرایی: قطعاً! این سبک سینمایی پیش‌تر در فیلمی مانند «مسخره‌باز» در سینمای ایران تجربه شده بود که الهام‌گرفته از کمدی مدرن فرانسوی است. «بچه‌مردم» نیز در دو سوم ابتدایی، یک کمدی مدرن با طنزی هوشمندانه – و گاه نزدیک به طنز سیاه- ارائه می‌دهد اما زمانی که وارد فضای دفاع مقدس می‌شود، فرم فیلم‌سازی به شکلی حساب‌شده تغییر می‌کند؛ از بیان تصویری و حرکات دوربین مدرن به سمت سینمای کلاسیک گرایش می‌یابد. این‌گذار به‌ویژه در صحنه‌های پایانی مرتبط با شهادت یکی از شخصیت‌ها، به‌زیبایی اجراشده است.

نقطه‌قوت این فیلم، همراهی با زبان روز و جذب مخاطب جوان، بدون تکیه بر کلیشه‌های کهنه است. طنز آن سخیف نیست، از شوخی‌های زننده یا عبارات جنسی پرهیز کرده و در عین حال، هویت ملی را تحقیر نمی‌کند. همچنین پیام اصلی فیلم- که حول محور ایثار و عشق به‌میهن است- بدون شعارزدگی انتقال می‌یابد. برای مثال، دیالوگ طلایی فیلم وقتی است که همسر فرمانده جنگ‌دخوست طلاق می‌دهد و او پاسخ می‌دهد: «من چون دوست‌شان دارم، اینجا هستم». این هماهنگی بین فرم و محتوا «بچه‌مردم» را به اثری قابل قبول تبدیل کرده است. شخصاً از تماشای آن لذت بردم.



فیلم‌ها را به ترتیب بررسی کنیم. ابتدا باید به «رها» ساخته حسام فرهمند اشاره کنیم. نظرات درباره این فیلم متناقض است؛ برخی آن را بازتولید «آثر فلاکت» می‌دانند و برخی دیگر از آن تمجید کرده‌اند. نظر شما در این مورد چیست؟

زهرایی: «رها» یک ملودرام اجتماعی است. در این ژانر، نمایش مشکلات و سختی‌های زندگی امری طبیعی است، زیرا ذات ملودرام بدون این عناصر به سمت ژانرهای دیگر متمایل می‌شود. در مورد بحث «فلاکت» و سیاه‌نمایی باید تفکیک قائل شویم؛ بیان حقیقت یک مساله است اما نحوه برخورد با آن مهم است. می‌توان حقیقت را با آسیب‌شناسی و امید به آینده ترکیب کرد، یا صرفاً ناامیدی را به مخاطب تزریق نمود. این‌دو رویکرد کاملاً متفاوتند.

۹] برخی معتقدند این فیلم تلخ است اما سیاه‌نمایی نمی‌کند. آیا این گزاره را برای «رها» صحیح می‌دانید؟

زهرایی: به نظر من نیز «رها» سیاه‌نمایی نمی‌کند. فیلم موقعیت تلخ یک خانواده را نشان می‌دهد اما به‌جای القای ناامیدی، بر گره‌های پیچیده زندگی و انتخاب‌های دشوار شخصیت‌ها تمرکز دارد. پسر، پدر و فرد شاکی هرکدام در مواجهه با شرایط، تصمیماتی

می‌گیرند که لزوماً درست نیستند. این همان نقطه اوج درام است؛ قراردادن شخصیت‌ها در موقعیت‌های چالش برانگیز و بررسی پیامدهای انتخاب‌هایشان.

صالحی: «رها» از جهانی اغراق‌آمیز به نظر می‌رسد اما از سوی دیگر با تازاب‌دهنده واقعیتی اجتماعی است؛ مثلاً مشکل بیکاری و تلاش برای تأمین معاش که در جامعه ما به‌وضوح وجود دارد. خانواده فیلم، پدری را نشان می‌دهد که به دلیل از دست‌دادن شغلش به وضعیت دشواری دچار شده است. با این حال، برخی

ارائه می‌دهد، و دوم «بچه‌مردم» که به نظر من بهترین فیلم جشنواره تا اینجاست. این اثر در بخش اول یک کمدی مدرن است و در بخش پایانی با نزدیک شدن به فضای دفاع مقدس، به فرم کلاسیک سینما وفادار می‌ماند. هر دو بخش به‌خوبی اجرا شده‌اند. علاوه بر این‌ها، فیلم «رها» نیز قابل توجه بود. متأسفانه اثر آقای جلیلی انتظارات را برآورده نکرد. با احترام به سینمای شریف و مستقل ایشان، به نظر می‌رسد این شیوه فیلم‌سازی دیگر پاسخ‌گوی نیازهای نسل جوان نیست.

صالحی: جشنواره تاکنون روندی قابل قبول داشته است. جذابیت اصلی در فیلم‌های مرتبط با دفاع مقدس دیده می‌شود؛ از جمله سه اثر که دو مورد مستقیم و یکی غیرمستقیم (مانند «بازی خونی» یا الهام از واقعه ششم بهمن آمل) به این موضوع پرداخته‌اند. هرچند فیلم‌های دفاع مقدس اخیر- به‌جز «اسفند» که امروز اکران شد- عموماً در سطحی متوسط قرار دارند. با گذشت چهار دهه از ساخت این ژانر، انتظار بلوغ بیشتری در روایت و اجرا می‌رود. دفاع مقدس اکنون به ژانری با قواعد مشخص تبدیل شده و نوآوری در آن باید حساب‌شده باشد، نه آن‌که با ایده‌های نامتعارف مخاطب را دچار سردرگمی کند.

در حوزه کمدی، همان‌طور که آقای زهرایی اشاره کردند، سونسوز نمونه‌ای موفق بود؛ کمدی‌ای تمیز و خانوادگی که بدون تکیه بر شوخی‌های مبتذل، مخاطب را می‌خنداند. در مقابل، برخی کمدی‌های دیگر جشنواره حتی قابل نمایش در جمع خانواده نیستند. در کل، سطح آثار جشنواره –مانند بسیاری از رویدادهای هنری- عمده‌تا متوسط است تا تعادلی بین آثار قوی و ضعیف ایجاد شود.

۹] اگر بخواهیم به‌طور دقیق‌تر به روز سوم جشنواره بپردازیم و

جشنواره فیلم فجر، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رویدادهای سینمایی ایران،

همواره فرصتی برای رصد تحولات هنری و نقد منصفانه آثار است. در روز سوم این دوره از جشنواره، با نگاهی به ژانر دفاع مقدس و کمدی با سید بهزاد زهرایی، منتقد سینما و سیدعلی صالحی، مدیر رسانه درباره دو فیلم روز سوم جشنواره یعنی «رها» به‌کارگردانی حسام فرهمند و «بچه مردم» به‌کارگردانی بابک کریمی به گفت‌وگو پرداختیم.

زهرایی:
سینمای ما درگیر نوعی «میان‌مایگی» شده است. فیلم‌ها از استاندارد قبیل برخوردارند اما در همین سطح متوسط متوقف شده‌اند

باید بگویم سینمای ما درگیر نوعی «میان‌مایگی» شده است. فیلم‌ها از استاندارد قبیل قبول برخوردارند اما در همین سطح متوسط متوقف شده‌اند. در شرایط کنونی که پلتفرم‌های جهانی دسترسی به سینمای جهان را آسان کرده‌اند، مخاطب امروز -در هر سنی- نیاز به آثاری فراتر از تولیدات فعلی دارد. متأسفانه سینمای کنونی پاسخ‌گوی این نیاز نیست.

تاکنون در جشنواره دو فیلم درخشان دیدم؛ نخست «سونسوز» که با ترکیب ترازوی و کمدی، روایتی منحصربه‌فرد و فرمی نوآورانه

۹]

۹] در حال گذراندن روز سوم جشنواره هستیم. اگر بخواهیم مروری کوتاه بر روزهای گذشته داشته باشیم و به یک جمع‌بندی کلی از روند جشنواره تاکنون برسیم، وضعیت کیفی فیلم‌ها در روز سوم نسبت به روزهای قبل چگونه ارزیابی می‌شود؟

زهرایی: تا این مرحله از جشنواره، چند نکته مثبت قابل توجه بوده است. نخست، ایجاد هم‌دلی و همکاری بین هنرمندان و مخاطبان که امیدواریم در روزهای آینده تقویت شود؛ به‌ویژه پس از سال‌های دشوار اخیر، این گرمی دوباره اتفاقی امیدبخش است اما به‌طور کلی

باید بگویم سینمای ما درگیر نوعی «میان‌مایگی» شده است. فیلم‌ها از استاندارد قبیل قبول برخوردارند اما در همین سطح متوسط متوقف شده‌اند. در شرایط کنونی که پلتفرم‌های جهانی دسترسی به سینمای جهان را آسان کرده‌اند، مخاطب امروز -در هر سنی- نیاز به آثاری فراتر از تولیدات فعلی دارد. متأسفانه سینمای کنونی پاسخ‌گوی این نیاز نیست.

تاکنون در جشنواره دو فیلم درخشان دیدم؛ نخست «سونسوز» که با ترکیب ترازوی و کمدی، روایتی منحصربه‌فرد و فرمی نوآورانه

بررسی و معرفی «معناشناسی خُرد»



سی و هفتمین نشست از سلسله نشست‌های عصر سه‌شنبه‌های مجله بخارا با محوریت نقد و بررسی کتاب «معناشناسی خُرد» نوشته فرهاد ساسانی بهمن برگزار می‌شود. فرهاد ساسانی نویسنده این کتاب، عضو هیات علمی گروه زبان‌شناسی دانشگاه الزهراست. او یکی از اعضای اصلی و اولیه «حلقه نشانه‌شناسی تهران» و «انجمن مطالعات ایران و هند» و از مؤسسان «انجمن زبان‌شناسی ایران» و «انجمن آموزش‌کاوی زبان فارسی» بوده است. «معناشناسی خُرد» که به‌تازگی توسط نشر لوگوس چاپ شده، حاصل بیش از دو دهه پژوهش و تدریس در حوزه‌های معناشناسی، کاربردشناسی، گفت‌مان‌کاوی، متن‌کاوی و نشانه‌شناسی زبان فارسی است. این کتاب می‌کوشد از دروازه کاربردهای زبان وارد سازگان زبان شود. در این کتاب، روند معنادهی از کوچک‌ترین واحد معنادار تا شکل‌های پیچیده مانند جمله‌های مرکب چندگانه بررسی می‌شود.



معرفی صداهای تازه ادبیات در شعر فجر

اعظم سعادت‌مند، شاعر و منتقد ادبی گفت؛ اکنون جشنواره بین‌المللی شعر فجر در بخش‌های متنوع و مجزایی برگزار می‌شود و این نشان‌دهنده نگاه فراگیر متولیان جشنواره به جریان‌های ادبی مختلف در

ایران است. بنابراین هدف برگزارکنندگان شنیده‌شدن همه صداهای شعری است. وی افزود؛ دیده‌شدن این تنوع‌ها نیز منوط به رسیدن کتاب‌های آنها به جشنواره بین‌المللی شعر فجراست و این‌که آیا آن کتاب‌ها از دید داروان قابلیت معرفی‌شدن را دارند یا خیر؟ بنابراین صداهای مختلف در بسترهای متفاوتی مثل شعر کلاسیک، شعر نیمایی و سپید و یا محاوره، بسته به این‌که شاعران تا چقدر نگاهی نو ارائه داده و تا چه میزان به دنبال لحن‌های تازه در ادبیات بودند، دیده می‌شوند. وی افزود؛ می‌توان شاعران خوبی را که هنوز کتاب چاپ نکرده‌اند، به محافل و شب‌های شعر ذیل جشنواره دعوت کرد تا صداهای جدید شاعران نیز شنیده شود.



اعلام ۱۵ فیلم آرای مردمی فجر بدون رتبه‌بندی

یکی از تفاوت‌های جشنواره فیلم فجر امسال با جشنواره‌هایی که در چندسال اخیر برگزار شد، بازگشت دوباره سیمرغ بلورین فیلم برگزیده مردمی است که دست‌اندرکاران جشنواره قول داده‌اند به‌صورت همه‌گیر و با صیانت از آرای مردمی انتخاب خواهد شد. روابط عمومی جشنواره فیلم فجر اعلام کرده است؛ فیلم‌های «مرد آرام» به کارگردانی بهنوش صادقی، «فریاد» اثر محمدرضا ازلان، «سونسوز» ساخته رضا جمالی، «شمال از جنوب غربی» به کارگردانی حمیدزرگزناد، «بچه مردم» ساخته محمود کریمی، «موسی کلیم...» اثر ابراهیم حاتم‌کیا، «اشک هور» به‌کارگردانی مهدی جعفری، «صیاد» ساخته جواد افشار، «بازی را بکش» به‌کارگردانی محمدابراهیم عزیزی، «اسفند» ساخته دانش اقباشاوی، «بیشمرگ» ساخته علی غفاری، «ناتوردشت» به‌کارگردانی محمدرضا خرمندان، «رها» ساخته حسام فرهمند، «زیبا صایم‌کن» اثر رسول صدراعلمی و «خدای جنگ» به‌کارگردانی حسین دارابی ۱۵ فیلم از مجموع ۳۳ فیلم حاضر در بخش مسابقه برگزیده نگاه تماشاگران جشنواره فیلم فجر هستند.